

ХАБАРШЫ

«Педагогика ғылымдары» сериясы,
№2 (50), 2016 ж.

Шығару жиілігі – жылына 4 нөмір.
2001 ж. бастап шығады

Бас редактор:
п.ғ.д., проф. Қ.Қ. Жампеисова

Бас редактордың орынбасары:
п.ғ.к., проф. С.Г. Тажбаева

Редакция алкасы:
акад., п.ғ.д., психол.ғ.д., проф.
Г.П. Новикова (Ресей),
филос.ғ.д., проф. Ф.Валькенхерст
(Германия),
PhD Ниномия Такаси (Жапония),
акад., п.ғ.д., проф.
Е.В. Андриенко (Ресей),
п.ғ.д., проф. Н.П. Шишляникова
(Хакасия),
акад. п.ғ.к. Р.С. Гуревич (Украина),
п.ғ.к., доц. Р.Т. Сулайманова
(Қырғызстан),
п.ғ.д., проф. Н.Н. Хан,
п.ғ.д., проф. С.М. Кенесбаев,
п.ғ.д., проф. Р.А. Джанабаева,
п.ғ.д., проф. А.Д. Кайдарова,
п.ғ.д., проф. С.Т. Иманбаева,
п.ғ.д., доц. Г.С. Саудабаева,
п.ғ.к., проф. Ш.Ж. Колумбаева,
п.ғ.к., проф. С.И. Калиева,
п.ғ.к., доц. С.С. Жумаева,
филос.ғ.к., доц. Б.Е. Букабаева

© Абай атындағы
Қазақ ұлттық педагогикалық
университеті, 2016

Қазақстан Республикасының мәдениет
және ақпарат министрлігінде
2009 жылы мамырдың 8-де тіркелген
№10104-Ж

Басуға 11.05.2016 қол қойылды.
Тиражы 300 дана.
Көлемі 49,5 е.б.т.
Пішімі 60x84 1/8. Тапсырыс 72

050010. Алматы қаласы,
Достық даңғылы, 13
Абай атындағы ҚазҰПУ

Абай атындағы Қазақ ұлттық
педагогикалық университеті «Ұлағат»
баспасының баспаханасында басылды

КАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Жампеисова К.К. Актуальные проблемы педагогического образования Республики Казахстан.....	7
Zhampeisova K.K. Topical issues of pedagogical education of Republic Kazakhstan.....	
Ә.С. Бейсенова, Д.Т. Алиаскаров, М.Д. Алиев. Географиялық білім беруде географиялық ақпараттық жүйе (ГАЖ) технологияларын тиімді пайдалану.....	14
Beisenova A.S., Aliaskarov D.T., Aliyev M.D. The effective use of geographic information technologies (GIS) in the geographic formations.....	
Шарипов К.О., Омирзакова К.К., Жакыпбекова С.С., Мухамадиева Е.О., Яхин Р.Ф. Полиязычное образование как фактор подготовки конкурентноспособных медицинских специалистов.....	18
Sharipov K.O., Omirzakova K.K., Zhakypbekova S.S., Mukhamadieva E.O., Yakhin R.F. Multilingual education as factor of preparation competitive medical specialists.....	
М.Н. Оспанбекова. Жаңартылған білім мазмұнын оқып-үйренудегі рефлексияның мәні.....	22
Osmanbekova M.N. The importance of reflection in the study of renovated contents of knowledge.....	
Андриенко Е.В. Современные ценности студентов педагогического вуза в социокультурном контексте.....	27
E.V. Andrienko. Sociocultural context of modern educational values in professional training of university students.....	
К.К. Куламбаева, А.К. Садыкова. Военное образование в работах военных специалистов.....	32
K.K. Kulambayeva, A.K. Cadykova. Military education in the works of military scientists and specialists.....	
К.К. Куламбаева, А.К. Садыкова. Әскери ғылымдар мен мамандардың еңбектерінде әскери білім сұрақтары.	
Дабылтаева Р.Е., Джамалдинова М.Т. Когнитивная лингвокультурологическая методология иноязычного образования как основа системы иноязычного образования.....	35
Dabyltayeva R. E., Dzhamalidinova M.T. Cognitive Linguoculturological Methodology of Foreign Language Education as a Basis of Foreign Language Education System.....	
Чумбалова Г.М., Ботатаева У.А., Кокенова З.К. Использование инновационных методов при работе над научным текстом.....	40
G.Chumbalova. U.Botatayeva, Z.Kokenova. Applying the innovative methods when working with the scientific test.....	
Бактыбаев Ж.Ш., Тусубаева Ж.М. Образовательные технологии в области дистанционного обучения как интеграция Казахстана в международное образовательное пространство.....	44
Baktybayev Zh.Sh., Tussubaeva Zh.M. Educational technology in the field of distance learning as the integration of Kazakhstan in the international educational space.....	
Мизанбеков С.К., Кульбаева А.Ж. Развитие письменной речи студентов технических вузов на основе текстов профессионального содержания.....	48
Mizanbekov S.K., Kulbaeva A.Z. Development of written speech students of technical universities based on professional texts.....	
Шиндаулова Р.Б., Бекмухамедов Б.М. Предпосылки становления ноогуманистической педагогики как парадигмальной тенденции в современной педагогической науке.....	53
R.Shindaulova, B.Bekmukhamedov. General theses of noohumanistic pedagogy as a paradigmatic tendency in contemporary pedagogics.....	
А.Т. Мамекова. Оқыту үрдісіндегі білімгерлердің қарым-қатынасындағы кедергілер.....	57
Mamekova A. Students interactive psychological barriers in the process of learning.....	
А.С. Нуржигитов. «Психология және адам дамуы» пәнін оқытуда интербелсенді әдістерді пайдаланудың кейбір мүмкіндіктері.....	62
Nurzhitov A.S. Some possibilities to use interactive methods in the subject «Psychology and human development».....	
З.Б. Ешімбетова - Communicative language teaching.....	65
Z.B. Yeshimbetova - Communicative language teaching.....	

Г.І. Туретаева, А.Б. Ахметова. Халықтық педагогика арқылы оқушылардың эстетикалық талғамын арттыру жолдары.....	358
Tureyayeva G.I., Achmetova A.B. This article discusses ways to improve the aesthetic taste of the students by means of folk pedagogy.	
Д.Н. Исабаева, Л.Б. Рахимжанова. Информатиканы оқытуда жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығын ескеретін тапсырмаларды қолданудың маңыздылығы.....	362
Isabaeva DN, Rakhimzhanova L.B. Features of the use of case studies, taking into account the professional orientation of high school students in computer science.	
Мустояпова А.С., Шуриева А.Б. Некоторые аспекты изучения синдрома дефицита внимания с гиперактивностью у детей дошкольного возраста.....	367
A.S.Mustoyapova., A.B. Shuriyeva. Some aspects of studying the adhd among preschoolers.	
Б.Т. Жубатырова, Г.М. Каримова. Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорын дамыту жолдары.....	370
Zhubatyrova B.T., Karimova G.M. Vocabulary of ways of development of preschool children.	
Қ.Р. Қобланов. Ұлттық көлөнер арқылы оқушыларға эстетикалық тәрбие берудің маңыздылығы.....	375
K.R. Koblanov. The importance of pupils' aesthetic upbringing through the national and applied art.	
А.Болат, Ұ.С. Нұрғалиева. Мектептегі практикалық психологтың іс-әрекетінің технологиялары	378
Bolat A., Nurgalieva U.C. The psychologist in the practical school of technological activities.	
А.Б. Байсолтанова. Интербелсенді әдістерді қолдану арқылы бастауыш сынып оқушыларының зияткерлігін дамытудың келелі мәселелері.....	381
A.Baysoltanova. Development of intelligence of primary school students and using the interactive method.	
Исаев А.І. Жеке тұлғаның ақыл-ой және дене жұмыс қабілеттілігі тұрақтылығын қамтамасыз ететін дене мәдениеті құралдарының маңыздылығы.....	386
Isaev A I. Means of physical culture the providing stability of intellectual and physical efficiency of the personality.	
Р.А.Дарменова, С.А. Жүнісакын. Болашақ кәсіптік оқыту оқытушыларын педагогикалық оқыту технологиясын жобалауға дайындау.....	389
Ж.Асқарова, Р.Дарменова, Ж.Асубаева. Болашақ кәсіпкерлік мамандықтарын педагогикалық технология негізінде даярлаудың әдіснамалық негіздері.....	392

Білім және ғылым саласындағы бақылау Комитеті Алқасының (2003 жылғы 26 маусым №433-3ж бұйрығы) шешімі негізінде Абай атындағы ҚазҰПУ-дың Хабаршы журналының «Педагогика ғылымдары» сериясын педагогика ғылымдары бойынша диссертациялардың негізгі ғылыми нәтижелерін жариялайтын басылымдар тізбесіне енгізілгені туралы хабарлайды.

На основании решения Комитета по контролю в сфере образования и науки (приказ №433-3 ж от 26 июня 2003 г.) Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Педагогические науки» внесен в перечень изданий для публикации основных научных результатов диссертаций по педагогическим наукам.

Based on the decision of the Committee for Control of Education and Science (№ 433-3 j June 26. 2003) Khabarshy-Vestnik-the Herald Abai Kazakh National Pedagogical University of Pedagogical sciences is included in the list of publication to publish main scientific results of the dissertation on pedagogical sciences.

Резюме

Туретаева Г.И. – к.п.н, доцент, Актюбинского регионального государственного университета им.К.Жубанова
Ахметова А. Б. – магистр педагогики и психологии Актюбинского регионального государственного университета им.К.Жубанова

В статье рассматриваются пути повышения эстетического вкуса обучающихся посредством народной педагогики. Также в статье представлен анализ психолого-педагогических основ исследований ученых и ведущих педагогов. Определены этапы повышения эстетического вкуса обучающихся.

Ключевые слова: национальное воспитание, традиции, народная педагогика, эстетическое воспитание.

Summary

Tureyeva G.I., Achmetova A.B. – Aktope Regional State University named of ter Kudaibergen Zhubanov

This article discusses ways to improve the aesthetic taste of the students by means of folk pedagogy. The article presents an analysis of psychological and pedagogical foundations of research scientists and leading educators. The stages increase the aesthetic taste of students.

Key words: National education, traditions, folk pedagogy, aesthetic education.

ӘӨЖ: 378

ИНФОРМАТИКАНЫ ОҚЫТУДА ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ КӘСІБИ БАҒЫТТЫЛЫҒЫН ЕСКЕРЕТІН ТАПСЫРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Д.Н. Исабаева – п.ғ.к., к. профессор, Абай атындағы ҚазҰПУ, бақылау және бағалау бөлімі бастығы, Алматы қаласы, Достық 13, Daraja_78@mail.ru

Л.Б. Рахимжанова – п.ғ.к., к. профессор, әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Алматы қаласы, әл-Фараби, 71., lazatr@mail.ru

Мақалада информатиканы оқытуда жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығын ескеретін тапсырмаларды қолданудың маңыздылығы қарастырылған.

Жоғары сынып оқушыларының информатика бойынша білім және білік деңгейі әртүрлі. Бұл олардың компьютерге еркін кіруге мүмкіндігі бар ма, сонымен қатар қабілеттері мен тұлғалық қызығушылығынан тәуелді. Сондықтан оқытуда оқу материалын жоғары сынып оқушысының кәсіби бағыттылығына және оқушылардың оқу іс-әрекетіне ену тәсіліне тәуелді сараланған түрде беру қажет.

Басты міндет – материалды толықтай меңгермеген оқушыларға көместесу және алдыңғы қатарлы оқуға, сонымен қатар жоғары сынып оқушыларының болашақ мамандығын көрнекі демонстрациялауға мүмкіндік беру. Оны жүзеге асыру үшін информатика сабағында жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына бағдарланған тұлғаға-бағдарланған оқыту әдісін қолдану қажет.

Жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді сараланған тапсырмалар жүйесі арнайы талаптарға жауап беруі тиіс, сондай-ақ ол информатика пәні бойынша материалды ғана жақсы меңгеруді қамтамасыз ететін, сонымен қатар өмірмен байланыса бар практикалық маңызды болуы қажет. Егер мұндай тапсырмалар мен есептер жүйесін сауатты іріктеп алса, онда оқу үдерісі және оқушылардың информатика пәні бойынша алынған білімдерінің сапасы артады. Аталған тапсырмалар жүйесін оқулықта берілген тапсырмалар мен есептер жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді тапсырмалар болмағандықтан, информатика пәні бойынша мұғалімдер жасауы тиіс.

Түйін сөздер: информатика, саралап оқыту, кәсіби бағыт, тапсырма, кәсіби бағытталған тапсырмалар

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан -2050» стратегиясында **«Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек. Бүкіл ел бойынша ғылыми-зерттеушілік және қолданбалы білім берудің өңірлік мамандықтарыды ескеретін мамандандырылған оқу орындары жүйесін құру, ... кәсіпкерлікке бағдарланған оқу бағдарламаларын, білім беру курстарын құру»** деп көрсетілгендей қазіргі таңда мектепке білім беру мен тәрбиелеудің сапасын арттыру, ғылымның негіздерін нақты меңгеру, әрбір пәнді жоғары ғылыми деңгейде кәсіби бағытта оқыту міндеттері қойылады [1. 16-б].

Қазіргі таңда мектепке білім беру мен тәрбиелеудің сапасын арттыру, ғылымның негіздерін нақты меңгеру, әрбір пәнді жоғары ғылыми деңгейде оқыту міндеттері қойылады. Мектептерде әрбір оқушының жеке ерекшеліктері мен кәсіби бағыттылығын есепке алынбайтын оқытудың дәстүрлі түрлері ығысуда. Білім беруді жаңарту жаңа типті мектептер моделін дайындауды, жаңа оқулықтар мен оқыту бағдарламасын, тапсырмалар жүйесін, информатика курсын оқытуда жаңа әдістерді қолдануды

кажет етеді. Мектептерді жаңа деңгейге көтеру, информатиканы оқытудың нәтижелерін оқытуды дербестендіру жолымен арттыру, жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына бағдарланған сараланған тапсырмаларды дайындауды қажет етеді. Мұндай жағдайда әрбір жоғары сынып оқушысы бекітілген білім беру минимумы бағдарламасын толықтай игере алады.

Жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығын әртүрлі психологиялық тесттер мен арнайы әдістемелер көмегімен ерекшелеу аз, сондықтан жоғары сыныпта информатика сабағында оқыту үдерісін сауатты ұйымдастыру қажет. Бұл үшін информатика сабағындағы мұғалімнің жоғары сынып оқушыларының кәсіби таңдауынан тәуелді іріктелген барлық есептер мен тапсырмалар жауап беретін барлық талаптарды білу қажет.

Әртүрлі тапсырмалар ұғымына берілген А.В.Брушлинский, Ю.Н.Кулюткин, Л.М.Фридманның тапсырманың маңыздылығын оның пайда болуы тұрғысынан, яғни проблемалық жағдайдың туындауымен байланыстырып түсіндіретін анықтамалары бар [2-4, 20-6].

Г.А.Баллдың ұсынған тапсырма анықтамасы келесідей: «Жалпы түрде тапсырма – бұл міндетті компоненттері: түпнұсқа жағдайда тұрған тапсырма заты; тапсырманың жағдайын талап ететін үлгі болатын жүйе» [5, 45-6].

Тапсырманың заты түпнұсқа және талап ететін жағдай бір-бірімен сәйкес келмейтіндігін нұсқауға болатын қандай да бір зат болуы мүмкін.

Г.А.Балл тапсырманы ішкі және сыртқы деп бөліп көрсетеді. Сыртқытапсырмадан ішкіге өту тапсырмадан тыс берілетін адамның үдерістерді қабылдауы орын алғанда пайда болады, сондықтан сыртқы тапсырманың мазмұны субъектінің қойылымынан, мотивінен және мақсатынан, сонымен қатар онда бар білімнен, ол меңгерген әрекет тәсілдерінен тәуелді.

Ю.Н. Кулюткин тапсырманы келесідей түрде анықтайды: «тапсырма – бұл қандай да бір нақты проблемалық жағдайдың үлгісі, сондай-ақ онда пайда болған «келісімді» жою талаптары, педагогикалық әрекеттің мақсатына жету жолындағы пайда болған қарама-қайшылықтарды жою тәсілі мен құралдары келтірілген» [3, 15-6]. Жоғарыда қарастырылған тапсырмаға берілген барлық анықтамалардың информатика курсына алатын орны бар. Информатика мұғалімінің өзінің кәсіби іс-әрекетінде шешетін кез келген әдістемелік тапсырмасының түпнұсқа мәліметтері оқыту бағдарламасының мазмұны, оқу және әдістемелік әдебиеттерде берілген (олар өз бетімен оқыту мазмұны мен ұйымдастыру мәселелерін шешудің арнайы нәтижесі болып табылады), информатика мұғалімінің қолында оқу және көрнекі құралдары, анықталған талдау нәтижесі, жүзеге асырылған әдістемелік шешімдер, оқушылардың қабілеттері мен бейімділіктері туралы ақпарат, олардың дайындық деңгейі туралы мәліметтер бар.

Информатика бойынша әдістемелік тапсырмалардың талаптары әрқашан оқыту мақсатына, сондай-ақ жалпы білім берудің мақсаттары, сонымен қатар оқушылардың білімі мен білігіне қойылатын нақты талаптарына бағытталған.

Жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығын таңдауына бағдарланған тапсырмаларға қойылатын талаптар анықталуы тиіс. Мұндай жағдайда талаптарды орындау үшін қандай да бір құрал керек болады.

А.Н. Леонтьев бойынша «Тапсырма – бұл анықталған шарттағы іс-әрекеттің мақсаты, сондай-ақ оған арнайы процедураға сәйкес осындай шарттарды түрлендіру жолымен қол жеткізуге болады». Тапсырма сұрақта қалыптасатын талаптарды (мақсат), шарттарды (белгілі) және ізделіндіні (белгісіз) қамтиды. Бұл элементтер арасында арнайы байланыстар мен тәуелділіктер бар, оның негізінде ізденіс және белгісіз элементтердің белгісіздер арқылы анықтау жүзеге асырылады [6, 32-6].

Тапсырмалар түрлері төмендегідей болады:

- материалды оқып-үйрену;
- меңгерген материалды бекіту;
- меңгерген материалды тексеру.

Жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді сараланған тапсырмалар жүйесін информатика бойынша әдістемелік негізделген, оқытудың арнайы нәтижесіне жетуді қамтамасыз ететін оқу тапсырмаларының жиынтығы құрайды.

Информатика бойынша Жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді сараланған практикалық тапсырмалар жүйесі төмендегідей болуы тиіс:

1. Информатика бойынша оқу бағдарламасына сәйкес;
2. Оқытудың түрлі әдістерімен үйлесімділікте қолданылуы;
3. Артық және жетіспейтін ақпараты бар тапсырмаларды қамтуы;

4. Орындау формасы бойынша әртүрлі;
5. Өзбетінділіктің қажетті деңгейін қамтамасыз етуі;
6. Оқушының жеке мүмкіндіктерін ескеруі;
7. Жоғары сынып оқушыларының кәсіби тандауын ескеруі.

Жоғары сынып оқушыларының информатика бойынша білім және білік деңгейі әртүрлі. Бұл олардың компьютерге еркін кіруге мүмкіндігі бар ма, сонымен қатар қабілеттері мен тұлғалық қызығушылығынан тәуелді. Сондықтан оқытуда оқу материалын жоғары сынып оқушысының кәсіби бағыттылығына және оқушылардың оқу іс-әрекетіне ену тәсіліне тәуелді сараланған түрде беру қажет.

Басты міндет – материалды толықтай меңгермеген оқушыларға көмектесу және алдыңғы қатарлы оқуға, сонымен қатар жоғары сынып оқушыларының болашақ мамандығын көрнекі демонстрациялауға мүмкіндік беру. Оны жүзеге асыру үшін информатика сабағында жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына бағдарланған тұлғаға-бағдарланған оқыту әдісін қолдану қажет.

Аталған технологияның міндеттері:

1. Информатика пәнін тануда өзін жүзеге асыруға мүмкіндік беретін оқушылардың ішкі психофизиологиялық ресурстарын анықтау;
2. Информатика сабағында оқушылардың оқу-танымдық іс-әрекетінің дербес қарқынын анықтау;
3. Информатика сабағында, арнайы курстарда, дербес сабақтарда, сыныптан тыс жұмыстарда саралап оқытуды жүзеге асыру;
4. Информатика бойынша жаңа бағдарламаларды енгізу мен жетілдіру, аталған пән бойынша дидактикалық құралдарды дайындау;
5. Оқушылардың сабақта, үйде тапсырма орындау барысында өзбетінділігін, өзінің ғылыми-танымдық іс-әрекетін информатика сабағында және өмірде ұйымдастыру мен басқару білігін дамыту;
6. Оқушыларда ақпараттық және коммуникациялық құзырлылықтарды дамыту;
7. Информатика сабағында оқытуды саралауды жүзеге асыру, оқушыларға олардың кәсіби бағыттылығына тәуелді тапсырмалар мен есептерді ұсыну.

Жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына бағдарланған сараланған тапсырмалардың екі түрі бар:

1. *Жұмыстың жеке түрі:*

1. Оқушылардың кәсіби бағыттылығына тәуелді, информатика тұрғысынан шешімі бірыңғай, түрлі шарттарымен тапсырмалар;
2. Информатика бойынша міндеттер шешілетін көпдеңгейлік тапсырмалар жиынтығы;
3. Информатика бойынша өзара байланысты деңгейлік тапсырмалар;
4. Информатика бойынша жеке өзбетінділік жұмыс;
5. Бірнеше шешілу тәсілі бар тапсырмалар.

2. *Жұмыстың топтық түрі:*

1. Кәсіби тандауға бағдарланған, информатика тұрғысынан бірыңғай шешілетін әртүрлі шарттары бар информатика бойынша тапсырмалар;
2. Әртүрлі шарттары бар информатика бойынша өзара толықтырылатын тапсырмалар;
3. Информатика бойынша деңгейлік өзара толықтырушы тапсырмалар.

Егер информатика сабағында оқыту барысында меңгеретін оқушылардың сыртқы іс-әрекеті құрылымын талдау қажет болса, онда сипаттамаларды ерекшелеуге болады, содан соң оқу жетістіктерінің сапасын өлшеуге көмектесетін параметрлерді және осының негізінде оқушылардың білім сапасы объективті бағаланады. Оларға төмендегілер де жатады:

1. Меңгеру объектісі болып табылатын ақпараттың құрылымы мен ғылыми деңгейі (жалпылық және абстракция сатысы);
2. Оқушылардың бұл ақпаратты меңгеру сапасы (іс-әрекетті меңгеру деңгейі, орындау жылдамдығы, әрекетті саналы түсінуі);
3. Информатика сабағында меңгерілетін білім көлемі (оқу элементтері саны және оларды меңгеру сапасы);
4. Ақпаратты қолданудағы еркіндік дәрежесі (автоматизация және әрекеттің орыдалуы - меңгеру);
5. Меңгерудің беріктігі (іс-әрекеттің деңгейі мен нақтылығының ұзақтығы).

Информатика сабағында бақылау жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді сараланған тапсырмалар жиынын орындауды қамтиды. Әрбір тапсырма қиындығы мен күрделілігі бойынша сипатталады.

Информатика бойынша жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді сараланған тапсырмалар қиындығы іс-әрекетті меңгеру деңгейімен анықталады.

Информатика бойынша жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді сараланған тапсырмалар күрделілігі ондағы маңызды операциялардың санымен анықталады.

Информатика бойынша бірінші деңгейлі тапсырмалар, бірінші деңгейлі меңгеру ұғымымен сәйкестікте, меңгеру сапасын тексеруі, алдын-ала меңгерілген оқу материалымен оқушыларды интерпретациялау қажет. Бұл тапсырмалар білуге арналған. Олар біруақытта тапсырма және жауапты камтиды, оқушыдан сәйкестігін білу талап етіледі. Формасы бойынша бірінші деңгейдегі тапсырманың үш типі бар: танып білу, бөліктеу және жіктеу.

Информатика бойынша екінші деңгейлі тапсырмалар оқушылардың типтік тапсырмаларды шешу білігін тексереді. Типтік тапсырмалар шарттары меңгерілген алгоритмдерді, ережелерді немесе оны шешуге арналған формулаларды қолдануды ұсынатын тапсырмаларды атайды.

Информатика бойынша екінші деңгейлі үш түрлі тапсырмаларды ерекшелеуге болады: қойылымды, конструктивті тапсырмалар және типтік тапсырмалар.

Информатика бойынша үшінші деңгейлі тапсырмалар – бұл оқушылардан эвристикалық іс-әрекетті талап ететін типтік емес тапсырмалар, яғни бастапқы шарттарды түрлендіру, және типтік алгоритм тапсырмасын қорытындылау үшін қосымша мәліметтерді іздеуді талап етеді.

Жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына бағдарланған сараланған тапсырмаларды нақты дидактикалық тұрғыдан құруға қажетті шарттар төменгідей:

1. Информатика пәні бойынша тапсырмалар мазмұндық жағынан валидті, яғни оқушыларға бұрыннан оқу барысында таныс және кәсіби бағыттылығына сәйкес мазмұнға құрастырылуы тиіс.

2. Информатика бойынша тапсырма қызметтік валидті, яғни ол білімді тексеруі қажет.

3. Информатика бойынша тапсырма объективті болуы тиіс, сондай-ақ тапсырма тапсырма авторы, мұғаліммен ғана емес, оқушылармен орындалуы мүмкін. Тапсырмада субъективті пікірлер немесе автордың түсінуі бейнеленбеуі тиіс.

4. Информатика сабағында тапсырма мен жауаптың бірлігі. Оқушыларға жауапты қандай формада беру қажеттілігін көрсету керек.

5. Тапсырманың ерекшелігі, бұл тапсырманы орындау жалпы эрудицияны, әрбір тапсырма оқушының кәсіби бағыттылығына қызығушылығына бағдарлану ғана емес, аталған тақырып бойынша ерекше білім, білік, дағдыны талап етеді.

6. Тапсырма саралаушы қабілетті меңгеруі тиіс, яғни білімді оқушылар тапсырманы орындайды, ал білмейтіндер – орындай алмайды.

7. Информатика бойынша тапсырмалар бір немесе бірнеше топтарға біріктіріледі. Тапсырмаларды топқа іріктеуге келесідей талаптар қойылады:

1) *Репрезентативтілігі*. Шектелген іріктеу білімді тексеру жүзеге асырылатын пәнді немесе пәннің бір тарауын толықтай жеткілікті камтиды.

2) *Бірыңғайлығы*. Әрбір оқушыға мазмұны мен қиындығы жағынан бірдей, тек қана мамандықтағы бағыты бойынша ерекшеленетін тапсырмалар беріледі.

3) *Рандомизация*. Екі оқушыға (немесе бір және сол оқушыға білімді қайта тексеру барысында) сол тапсырмалар жиыны берілмейді.

Бірыңғайлық пен рандомизация талаптары тапсырмаға қойылатын жүйемен камтамасыз етілуі тиіс. Шынында, бірыңғайлық талаптарын камтамасыз ету үшін мұғалім оларды жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді бірыңғай жиынтыққа біріктіруі тиіс.

Қорыта келе, жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді сараланған тапсырмалар жүйесі арнайы талаптарға жауап беруі тиіс, сондай-ақ ол информатика пәні бойынша материалды ғана жаксы меңгеруді камтамасыз ететін, сонымен қатар өмірмен байланыса бар практикалық маңызды болуы қажет. Егер мұндай тапсырмалар мен есептер жүйесін сауатты іріктеп алса, онда оқу үдерісі және оқушылардың информатика пәні бойынша алынған білімдерінің сапасы артады. Аталған тапсырмалар жүйесін оқулықта берілген тапсырмалар мен есептер жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағыттылығына тәуелді тапсырмалар болмағандықтан, информатика пәні бойынша мұғалімдер жасауы тиіс.

- 1 Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан -2050» стратегиясы. www.akorda.kz/.../kazakhstan-respublikasynyn.
- 2 Брушлинский А.В. Психология мышления и кибернетика. - М.: Мысль, 1970. С. 192.
- 3 Кулюткин Ю.Н. Педагогическая задача. Творческая направленность деятельности педагога. - Л. - 1978. С. 76.
- 4 Фридман Л.М. Логико-психологический анализ школьных учебных задач. - М.: Педагогика. 1977. С. 207.
- 5 Балл Г.А. Теория учебных задач - М.: Педагогика, 1990. С. 184.
- 6 А.Н. Леонтьев. Индивидуализация и дифференциация обучения. - М.: Педагогика, 1990. С. 192.

Аннотация

Особенности использования практических заданий, учитывающей профессиональную ориентацию старшеклассников по информатике

Исабаева Д.Н. - к.п.н., профессор, начальник отдела контроля и оценки КазНПУ имени Абая, г.Алматы, Достык, 13. DaraJa_78@mail.ru

Рахимжанова Л.Б. - к.п.н., а.профессор, КазНУ имени аль-Фараби, г.Алматы, ал-Фараби, 71., lazatr@mail.ru

В статье рассматривается особенность использования практических заданий, учитывающей профессиональную ориентацию старшеклассников по информатике.

Старшеклассники имеют разный уровень знаний и умений по информатике. Это зависит от того, есть ли у них свободный доступ к компьютеру, от способностей и личной заинтересованности. Поэтому в обучении необходимо наличие дифференцированного представления учебного материала, ориентированного на профессиональный выбор старшеклассника и способов включенности учеников в учебную деятельность. Главная задача – помочь ученику, недостаточно владеющему материалом и дать возможность раскрыться продвинутому, а так же наглядной демонстрации будущей профессии старшеклассников. Для того чтобы ее реализовать необходимо на уроках информатики применять технологию индивидуально-ориентированного способа обучения, ориентированного на профессиональный выбор старшеклассников.

Система задач и заданий, дифференцированных в зависимости от профессиональной ориентации старшеклассников должна отвечать определенным требованиям, которые способствуют лучшему усвоению не только материала по информатике, но и имеют огромное практическое значение и связь с жизнью. Если грамотно подобрать такую систему задач и заданий, тогда учебный процесс и качество полученных знаний у учеников на уроке информатике значительно увеличится. Данную систему заданий необходимо разрабатывать учителю по информатике т.к. представленные в учебниках задачи и задания не дифференцированы в зависимости от профессиональной ориентации старшеклассников.

Ключевые слова: информатика, дифференциальное обучение, задание, профессионально ориентированные задачи

Abstract

Features of the use of case studies, taking into account the professional orientation of high school students in computer science

Isabaeva DN - candidate of pedagogical Science., a. professor, head of monitoring and evaluation of the Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Dostyk 13. DaraJa_78@mail.ru

Rakhimzhanova LB - candidate of pedagogical Science. a. professor of Kazakh National University named after Al-Farabi, Almaty, al-Farabi, 71., lazatr@mail.ru

The article discusses the features of the use of case studies, taking into account the professional orientation of high school students in computer science.

High school students have different levels of knowledge and skills in computer science. It depends on whether they have access to a computer, the ability and self-interest. Therefore, the training requires a differentiated presentation of educational material, based on the selection of the senior professional and ways of involvement of students in learning activities. The main task - to help the student, owning enough material to open and enable advanced, as well as demonstrate their future profession senior. In order to implement it is necessary to apply the lessons of informatics technology of individually-oriented method of teaching based on the selection of senior professional.

System of objectives and tasks, differentiated according to vocational guidance school students must meet certain requirements, which contribute to better assimilation of the material, not only for science, but also of great practical significance and connection with life. If you choose wisely such tasks and tasks system, then the learning process and the quality of the knowledge of students in the classroom computer to increase significantly. This system of tasks necessary to develop a teacher in computer science because presented in the textbooks tasks and jobs are not differentiated according to the professional orientation of senior pupils.

Keywords: computer, differential training, job professionally oriented tasks